महासमय सूत्र

(निदान सहित)

अनुवादक भिक्षु बुद्धघोष

महासमय सूत्र

(निदान सहित)

अनुवादक भिक्षु बुद्धघोष

प्रकाशिका -
अनागारिका श्रावस्ती
बलम्बु

बुद्ध सम्वत्   २५२८
नेपाल सम्बत्   ११०५
वक्रम सम्वत   २०४१
ईस्वी सम्वत्   १९८४

प्रथमाबृत्ति   ३००

थाकुथि
वागमती छापाखाना
गाबहाल यल फोन ५-२१८४७

निगू शब्द

प्रस्तुत सफुती च्वंगु "महासमय सूत्र" भगवानबुद्धं जेष्ठ पुन्ही खुन्हु कपिलवस्तु महावनय् छिद्दः:ल चक्रवालं बिज्यापिं देव ब्रह्मापिन्त देशना याना बिज्यागु खः। भगवान बुद्धं केवल थ्व महासमय सूत्र छपु जक देशना याना बिज्यागु मखु, महासमय सूत्र धकाहे नां जुया च्वंगु सम्मापरिब्बाजनीय आदि मेगु खुपू सूत्र स्वाकंतुं देशना याना बिज्यात।

आपासिनं पाठ याना च्वंगु महासमय सूत्र भगवान बुद्धं कना बिज्यागु "देवतानं चित्तकल्लताजननत्थं" अर्थात् देव ब्रह्मापिनिगु चित्त कोमल शान्त यायेया निम्ति हानं भिक्षु परिषदपिनि परस्पर सम्बन्ध स्वाकेया निम्ति ह्मापां प्रारम्भ याना कना बिज्यागु जुया च्वन। अनं लिपा दुःखं मुक्त जुइया निम्ति चरित्रानुरूपं गम्भीरगु धर्मदेशना याना बिज्यात।
यथा–

१) राग चरित्र प्रबलपिं देव ब्रह्मापिन्त सम्मापरिब्बाजनीय सूत्र
२) द्वेष चरित्र प्रबलपिं देव ब्रह्मापिन्त कलह विवाद सूत्र
३) मोह चरित्र प्रबलपिं देव ब्रह्मापिन्त महाब्यूह सूत्र
४) वितर्क चरित्र प्रबलपिं देव ब्रह्मापिन्त चूलब्यूह सूत्र

५) श्रद्धा चरित्र प्रबर्लपिं दैव ब्रह्मापिन्त तुवट्टक सूत्र

६) प्रज्ञा (बुद्धि) चरित्र प्रबर्लपिं देव ब्रह्मापिन्त पूराभेद सूत्र कना बिज्यात ।

थथे खुगू भाग थला कना बिज्यागु बखतय् छपु छपु सूत्रया अन्तय् छगू छगू करोड देव ब्रह्मापिं अरहन्त जुल । श्रोतापन्न सकृदागामि व अनागामि जुपिं देव ब्रह्मापिनिगुला ल्याहे दुगु मखुगु जुया च्वन ।

भगवान बुद्ध परिनिर्वाण जुया बिज्याय् धुंका नं थ्व सूत्रया महत्व उलिहे दुगु जुया च्वन । उदाहरणया लागि लङ्का द्वीपय् (श्रीलङ्काय्) जुया वंगु घटना छगू न्हचथने–

लङ्काद्वीपय्– कोटिपब्बत धयागु विहारया लिक्कसं "नागलेण" धयागु गुफा छगू दु । छम्ह देवकन्या उगु गुफाया द्वारया लिक्कसं च्वंगु नागसिमायागु आधार कया बास याना च्वन । ल्याय्म्हम्ह भिक्षु छम्ह उगु गुफाया दुने च्वना महासमय सूत्र पाठ याना च्वन । पाठ सिधःगुया अन्तय् देवकन्यां उच्च शब्द पिकया साधुकार बिल । साधुकार ब्युगु ताया ल्याय्म्ह भिक्षुं न्यन, साधुकार ब्यूह्म सुखः?

देवकन्याः– जि देवकन्या खः भन्ते ।

भिक्षुः– छु कारणं साधुकार बियागु ?

देवकन्याः– महावन जङ्गलय् थ्व हे महासमय सूत्र भगवान बुद्धं देशना याना बिज्यागु बखतय् छको न्यनागु दु, अनंलिपा थौं हे तिनि थुगु सूत्र न्यना। छलपोलं भगवान बुद्धं कना बिज्यागु अनुसारं आखः छगः हे त्व मफीक बाँलाक सयेका पाठ याना बिज्यात, उकिं साधुकार बियागु खः।

भिक्षुः– भगवान बुद्धं कना बिज्यागु बखतय् छं स्वयम् न्यनागु खःला ?

देवकन्याः– जि स्वयम् न्यनागु खः

भिक्षुः– देव ब्रह्मापिनि समागम तसकं तःधंक जुल धाःगु न्यना, अबले छ गन च्वना न्यना च्वनागु ?

देवकन्याः– जि ह्लापां महावनय् च्वंच्वनाम्ह देवकन्या खः भन्ते। तर महानुभावदुपिं देवतापिं बिज्यागुलिं इमित थाय् चिला ब्युब्यूं जम्बुद्वीपय् च्वने थाय् मदया छलपोलपिनिगु लङ्का देशय् वया जम्बुकोल धयागु घाटय् च्वना धर्म उपदेश न्यना च्वना। अननं महानुभावदुपिं देवतापिं वोगुलिं छसिकथं थाय् चिला ब्यु ब्युं रोहण जनपदय् महागाम धइगु गांया ल्यूने च्वंगु समुद्रय् गपः तक लखय् दुना न्यना च्वना।

भिक्षुः– हे देवी ! छ च्वना च्वंगु थाय् व भगवान बुद्ध बिज्याना च्वंगु थाय् तस्सकं तापा। भगवान बुद्ध-यात उलिमछि तापाकं निसें खंला ?

देवकन्याः– छु धया बिज्यानागु (कि कथेथ) धर्मदेशना न्यना च्वनागु वखतय् महावन जङ्गलय् बिज्याना धर्म देशना याना बिज्याम्ह अबु बुद्ध जित हे जक सोया कना बिज्यात धका सम्के जुया च्वना। जिके हृदयनिसें विश्वास दुगु (ओकप्प) श्रद्धां पूर्ण जुया समुद्रया तरङ्गय् प्रीति गद् गद् जुया न्यना च्वना।

भिक्षुः– उगु महासमय सूत्र कना बिज्यागु दिनय् छगू लाख कोटी प्रमाण देव ब्रह्मापिं अरहत् फलय् थ्यन धाःगु न्यना। उगु वखतय् छ देवी अरहत् फलय् थ्यन मखा जुइ।

देवकन्याः– अरहत् फलय् मथ्यं

भिक्षुः– अथे जूसा अनागामि फलय् थ्यन जुइमा

देवकन्याः– अनागामि फलय् नं मथ्यं

भिक्षुः– अथे नं मखुसा सकृदागामि फलय् थ्यन जुइ।

देवकन्याः– सकृदागामि फलय् नं मथ्यं।

भिक्षुः– उगु वखतय् क्वय्यागु मार्गय् थ्यंपिं देव ब्रह्मापिं थुलि उलि धकागिन्ति हे याये मफु धाःगु न्यना। छ देवीला कम्सेकम श्रोतापन्न अवश्य जुल जुइमा

देवकन्याः– छलपोल नं न्यनेम्वागु खँ न्यना बिज्याना च्वन। (उगु महासमय सूत्र देशना न्यना श्रोतापत्ति फलय् थ्यंगु खःसानं थःत प्राप्त जूगु लोकोत्तर धर्म यात प्रकाश यायेगु इच्छा मदुगु (अधिगम-

अप्पिच्छता) गुणया कारणं न्यने म्वागु खँ न्यना बिज्यात धका धाःगु जुया च्वन।)

भिक्षुः– हे देवी! छंगु शरीर जिं खने दयेक क्यने फुला? फुसा क्यं।

देवकन्याः– म्ह छम्हंला क्यने मफु भन्ते, पतिं छपतिं जक क्यने फु। थथे धया पतिं छपतिं गुफाया ह्वतं दुत छ्वया क्यंगु बखतय् सहश्र सूर्य, सहश्र चन्द्रमाया तेज समान प्रकाश जुल।(म्ह छम्हं क्यने फुसां तभि क्यन धायेव ल्याय्म्ह म्ह भिक्षुयात शासन अन्तराय जुइगु सम्भव दुगुलिं उगु अन्तरायात हटे यायेगु इच्छां म्ह छम्हं क्यने मफु धका धाःगु खः।)

अनंलि देवकन्यां "भो भन्ते! भगवान बुद्धयागु शासनय् प्रमादी जुया मबिज्यासे स्मृतियात दृढ याना च्वना बिज्याहुं" धका बिन्तियाना ल्याय्म्ह भिक्षुयात पञ्चाङ्ग वन्दनायाना अन्तरधान जुया वन।

थ्व खः महासमय सूत्र पाठयापिनि प्रति देवकन्यां तःगु श्रद्धा।

अनुवादक विक्रमसम्बत् १९९७ सालं बर्माय् मोलमेन नगरय् "वेप्यां च्याउ टाइ" बिहारय् विद्याध्ययन याना च्वनागु बखते उगु बिहारय् वहनी न्हिंन्हि बुद्ध वन्दना याइगु बखते छन्हु

महासमय सूत्र छन्हु आटानाटीय सूत्र पाठ याइगु जुया च्वन "महासमय सूत्र पाठ यायेगुलिं उन्नति बृद्धि जुइ, देवतापिनि यइ" धका विहारया नायक महास्थविरं जिमित बरोबर कना बिज्याइ। वस्पोल गुरुं थ्व सूत्र रंगुन वेलुवनारामे विद्याध्ययन याना च्वनागु वखतय् सयेकागु खः धका आज्ञा जुया बिज्यात। अवलेसं निसें महासमय सूत्र पाठ यायेगुया महत्व स्यूगु खः। लिपा नेपालय् वया महापरित्राण पाठ यायेगुली नं महासमय सूत्र वया च्वंगु खन।

श्रीसुमङ्गल विहारय् च्वंवसेंलि दें दसँ जेष्ठपुह्नी खुन्हु महासमय सूत्र पाठ यायेगु याना वया च्वना।

बर्मा स्वतन्त्रं लिपा जेष्ठ पुह्नी खुन्हु "महासमय दिवस" धका सरकारं तक मान्यता बिया माने याइगु जुया च्वन। उगु दिनय् तः तः धपिं महास्थविरपिं 'रंगून' शहरया Kaba Aye (कबाए) = विश्व–शान्ति धइगु थासय् छट्ठ संगायन जूगु महापासाण गुफाय् बिज्याका पाठ याकीगु। हानं आपालं गण्यमान्य ब्यक्तिपिं वया न्यो वइगु।

बर्मा देशया संघमहानायक भद्न्त ओसधाभिवंस महास्थविरं जेष्ठ पुह्नी खुन्हु महासमय सूत्र सम्बन्धि धर्म देशना याना बिज्यागु बखतय् थथे आज्ञा जुया बिज्यात–

महासमय सूत्र पाठ यायेगुलिं–

(१) देवतापिसं येका च्वने दइ।

(२) दीर्घायु जुइ ।
(३) भोग सम्पत्ति तथा ऐश्वर्य पूर्ण जुइ ।
(४) अनेक प्रकारया रोग भयं रहित जुया च्वनी ।
(५) इच्छा यानागु शुभ कामना पूर्ण जुइ ।

(वसपोलं कना बिज्यागु थ्व खँ Light of Dhamma धइगु वर्मी पत्रिकां उध्दृत् यानागु खः ।)

न्हुगु छें दना मङ्गल कार्य यायेगु वखतय् "महासमय सूत्र" पाठ याके ज्यू । गुकिं याना भय अन्तराय हटे जुइगु प्रचण्डपिं देवतापिनि चित शान्त जुइगु इत्यादि आनिशंस दइगु जुया च्वन ।

"महासमय सूत्र" ब्लिब्लि पाठ याइपिं ब्यक्तिपिसं गुकथं पाठ यायेमा धइगु बारे महासमय सूत्रया भूमिकाय् महासी सासन यैता (ध्यानाश्रम) या उपासक मङ्गल ऊआउंम्यैं "धया-म्हसिनं च्वया तःगु मध्यय् छुं अंश थन उल्लेख याये त्यना–

(१) गुरुपिन्थाय् वना शुद्धरुपं ब्वने सयेकेगु ।
(२) शील शुद्धरुपं पालन यायेगु ।
(३) "समन्ता चक्कवालेसु निसें "धम्मसवणकालो अयं भद्दन्ता" तक ब्वना देवतापिन्त आह्वान यायेगु । (थथे आह्वान यायेगुलि धर्म श्रवण यायेत प्रतिक्षा याना च्वंपिं देवतापिन्त सुअवसर प्राप्त जुया च्वन । सम्मादेवता-पिनि धर्म श्रवण न्योवोगु कारणं महासमय सूत्रपाठ यापिनिगु छें वरिपरि मनूतयेत अन्तराय विध्न बी योपिं

मभिंपिं भूत प्रेत पिशाचत च्वने मफया तापाक हटे जुया वनी हानं भिंपिं देवतापिं धर्म श्रवण याये दया खुशीप्रसन्न जुया पाठ याम्हसित आरक्षा याना च्वनी।)

(४) पाठ यायेबले बुलुं बुलुं पाठ यायेगु।

(५) सत्य क्रिया यायेगु-

जि ह्निंह्नि महासमय सूत्र पाठ यानागु सत्यया प्रभावं लौकिक लोकोत्तर फल प्राप्त याना काये फइगु हेतु जुइमा धका प्रार्थना यायेगु।

(६) जि थ्व महासमय सूत्र पाठ यानागु पुण्यभाग अनन्तगुण दुपिं माँ बौ, ज्ञाति बन्धु, शासनयात आरक्षा याना च्वंपिं देवता, जित आरक्षा याना च्वंपिं देबता, धर्म श्रवण यावोपिं देवता, देवराज इन्द्र, यमराज, सहित सकल देवतापिन्त हानं स्वीछगू भूवने विचरण याना च्वंपिं सकल प्राणीपिन्त नं समान रुपं पुण्य भाग इना बिया। सकसितं पुण्यभाग प्राप्त जुया सुखी जुइमा धका पुण्यानुमोदन यायेगु।

प्रस्तुत सफूया निदान पखुक्कू नगरया महा विसुताराम विहारया विहाराधिपति "भद्दन्त नन्दियस्थविरं" च्वया विज्यागु किताब स्वया अनुवाद यानागु खः। थ्व सफू बर्मानिसें प्रदान याना हःम्ह "भासन्तर कोबिद धम्माचरिय"अनागारिका सिरी इन्दवती खः। हानं थुगु सफू जिगु ह्लाःती थ्यंका ब्यूम्ह आयुस्मान सुमङ्गल खः। उकिं अनागारिका मा. इन्दवती तथा आयुस्मान सुमंङ्गल प्रति कृतज्ञ जुया च्वना।

थ्व सफूया निदान खँयात आयुस्मान आणपुणिणकं (शासनधज धम्माचरिय) संशोधन याना भाषा बांलाका बिल। उकि आयुस्मान आणपुणिणकयात नं निरोगी तथा दीर्घायु कामना याना च्वना।

सुश्री चन्द्रशोभा शाक्य "परियत्ति सद्धम्म पालक" गुम्हेसिनं कापी बाँलाक सारे याना ग्वाहालि माना बिल उम्ह सुश्री चन्द्र शोभायात नं साधुवाद बियाच्वना। वथें शुक्रराज शाक्य (प. स. पा. या प्रवेश द्वितीया वर्ष) प्रेशय् बीत कापी बांलाक सारे याना बिल। अनया प्रति नं मङ्गल कामना याना च्वना।

"सब्ब दानं धम्मदानं जिनाति" धका भगवान बुद्धं आज्ञा जुया बिज्यागु अनुसारं अनागारिका श्रावस्तीअय्यां अमुल्यगु सफू धर्मदानया रूपय् प्रकाश याना बिज्यात उकि श्रावस्ती अनागारिका यात आपालं साधुवाद दु।

अन्त्ये दिक्क मचासे धा:कथं छापेयाना बिया सहयोग बिया बिज्यापिं "वागमती छापाखाना" या नायो तथा छापाखानाया सकल परिवार प्रति कृतज्ञ जुयाच्वना। अस्तु।

अनुवादक

श्रीसुमङ्गल विहार,
ललितपुर, नेपाल।
२८ कार्तिक २०४१

महासमय सूत्रया निदान

राजगृह नगरया लिक्कसं च्वंगु वेभार पर्वतया क्वसं सप्त-पर्णी गुफाया द्वारे अजातशत्रु जुजुं निर्माण याःगु ब्रह्म विमान समानगु विचित्रगु प्रथम संगायन यायेगु मंगल गुणं युक्तगु मण्डपया दुने दथ्वीलाक लायातःगु धर्मासिने आयुष्मान आनन्द स्थविर किसियागु दन्तया पंखा ज्वना पूर्वाभिमुख जुया शान्त-पूर्वकं फेतुना बिज्याना च्वन। मण्डपया दुने दक्षिण पाखे अंग ल्यूने लाका उत्तराभिमुख याना लाया तःगु थेराशने संघस्थविर जुया बिज्याकम्ह महाकाश्यप महास्थविर शोभायमान जुइक फेतुना बिज्याना च्वन।

सङ्गीतिकारक संघपिं (४९८) म्ह थेरक्रम (थकालि) कथं मण्डपय् दुने लाया तःगु अति उत्तमगु योग्यगु आशनय् शान्त इन्द्रिय दुपिं जुया फेतुना बिज्याना च्वन।

उगु बखतय् संघनायक जुया बिज्याकम्ह आयुष्मान महा-काश्यप महास्थविरं थ्व महासमय सूत्र देशना भगवानं गन कना बिज्यागु धका प्रश्न न्यना बिज्यात। आनन्द स्थविरं "एवं मे सुतं" आदि रूपं लिसः बिया बिज्यात।

निखलः जुजुपिनि समस्या

स्वम्हम्ह ओक्काक जुजुया वंशज सद्य थः थिति जुया च्वंपि कोलिय व शाक्य जुजुपिंसं कपिलबस्तु व कोलियया दथ्वी न्ह्याना च्वंगु रोहिणी खुसियात पना धलं लः हया बूँइ वापीगु याना च्वन। छको वाम्वोगुलिं बालि गनी गनी थें जुया च्वन। उकिं बाजि वाजि लः थः थःपिनि बुँइ यंका च्वंपि किसानतय् दथुइ परस्पर कलह (ल्वापु) जुजुं निगू कुलया जुजु खलः पिनि लडाइँ जुईगु स्थिती तकं थ्यन।

स्थिती थ्यंगु थुकथं खः–

थुगु धलं वया च्वंगु लः भतिचा जक जूगुलिं को निखल सितं इना काल धाःसा निखलसियां बालि सफे जुइत तक गाइ मखु। अथे जूगुलिं जिमिगु बाली छको जक लः बीवं गाःगु जुल। उकिं थ्व लः जिमित ब्यू धका कोलिय जुजुया किसान तयसं धाल।

शाक्यवंशया जुजुपिनि किसानतय्सं नं छिमि वायागु भकारी जाइगु बखतय् लुं, बह, दाँ ज्वना तःगोगु चिगोगु जाकिम्हिचा दाला ज्वना जिपिं छिमिगु छेँ छेँ दँ वया अन्न न्यावये फइ मखु। जिमिगु वा बालिनं छको लः बीव गाःगु जुइ धुंकल, बरू थ्व लः जिमित ब्यु धका धाल।

अबले थवं थवे लः इना बी मफुगु कारणं परस्पर ल्वापु बढे जुजुं हात्पात् चले जुइगु स्थिती थ्यंगु जक मखु जुजुपिनि कुल

वंशयात धक्का परे जुइगु वचन समेत प्रयोग यात । छिपिं शाक्यवंशया जुजुपिनिगु धाँक त्वता गर्जे जुल धका जिपिं ग्याइपिं मखु । ध्वँ खिचातय् सरह थः केहेंपिं नाप विवाह याइपिं हीननीच जुजुपिनि सल किसि रथ पैदल व शस्त्रं जिम्मित छुं याये फइमखु । थथे कोलिय जुजुया पक्ष किसान-तय्सं धाःगु जुल ।

शाक्यवंश जुजुया पक्षयापिं किसान तय्सं नं सहयाये मफया थथे धाल—छिपिं छिपिं महारोगीया सन्तानतय्सं धाँक त्वःता जिमित छु चाटे याय फइ ! देशं पित्तका हाना मदेका पशुतथें फुसुलुगु सिमाया होतय् च्वना वोम्हसिया सन्तानतय्गु सल, किसि, रथ. पैदल, शस्त्र. अस्त्रं जिमित नं छुं याये फइमखु । थथे परस्पर जातियात चोट परे जुइक शब्द प्रयोग याःगु कृषि सम्बन्धी अमात्यपिसं ताया जुजुपित जाहेर यावंगु जुया च्वन । व खँ जुजुपिनि ह्लाय्पने थ्यंगु वखतय् केहेँपिं नाप बिबाह याःपिं सन्तान तयेगु शक्ति छको सोया का धका शाक्यवंश जुजुपिनि शैन्य सिपाहींत ल्वायेत पिहाँवल ।

फुसुलुगु सिमायाहोतय् च्वपिं सन्तानतय्गु शक्ति सोया का धका कोलिय जुजुपिनि शैन्यतनं ल्वायेत पिहाँ वल ।

कलह शान्त जुइगु धर्मदेशना

उगु धटनायात महाकरुणा समापत्ति स्वया बिज्याह्म भगवानबुद्धं खंका बिज्याना थथे मती तया बिज्यात "थ्व

ल्वापु शान्त यायेत फन्दन जातक, पथवीउन्द्रिय जातक, लटु-किक जातक कने माली । मेल मिलाप जुइगुया गुणत प्रकाश यायेत रूक्खधम्म जातक, वट्टक जातक कने धुंका अत्तदण्ड सूत्र कने माली । उगु वखतय् धर्म उपदेश न्यना च्वंपि निगू देशया जुजुपिसं शुद्ध राजवंशया हि दुपिं राजकुमारपिं निसः त्या निसःत्या जित प्रदान याइ । उपिं न्यासः राजकुमारपिन्त प्रव्रजित याये । उगु वखतय् आपालं देव ब्रह्मापिनिगु छगू तःधंगु समागम जुइ" धका सर्वज्ञ ज्ञानया जालय् प्रकट जूगु जुल । थथे प्रकट जूगु अनुसारं भगवान बुद्ध याकचा पात्र चीवर धारण याना शाक्य व कोलिय निगू पक्षया शैन्यतय् दथ्वी आकाशय् छवर्ण रश्मि फैले याना मुलपति थ्याना च्वना बिज्यात ।

निगू पक्षया जुजुपिसं भगवान बुद्धयात खनेवं स्मृति व संवेग उत्पन्न जुइका जिमित शत्रुतय्सं स्यासा थस्या कुलवंशय् जेष्ठ श्रेष्ठ जुया बिज्याकह्म भगवान बुद्धया न्ह्योने शस्त्र चले यायेगु हताहत यायेगु योग्य मजू धका विचार वयेका शस्त्र अस्त्र तोता भगवान बुद्धया न्ह्योने छचों कोछुका च्वंच्वन ।

भगवान बुद्धं सिया बिज्याःसां थथे न्यना बिज्यात–

प्रश्न – छुकारणय् थन वया च्वनागु ?

उत्तर – मेता कारणय् मखु; युद्ध यायेया निम्ति वया च्वनागु ।

प्रश्न – छु कारणय् युद्ध याये माःगु ?

उत्तर – लः या कारणय् युद्ध याये माःगु ।

प्रश्न – लःया गुलि मू वं ?

उत्तर – भतीचा जक मूवं ।

प्रश्न – पृथ्वीया मू गुलि वं लय् ?

उत्तर – यक्व मू वं ।

प्रश्न – पृथ्वीयात अधीनय् तया जुइपिं जुजुपिं गुलि मू वं ?

उत्तर – अनर्घ ।

प्रश्न – भ्या भति मू मवंगु लःया कारणय् अमूल्यपिं जुजुपिन्त नाश यायेगु उचित जूला ?

इत्यादि रूपं प्रश्न न्यना बिज्याज्यां युद्ध यायेगुली अवगुण प्रकाश यायेत फन्दन जातक कना बिज्यात ।

अनंलि मेपिनिगु खँयात कारण छुं मदेक विश्वास याये मज्यू धइगु खँ प्रकाश यायेत पथवीउन्द्रिय जातक कना बिज्यात ।

अनंलि मेल मिलाप दयेका च्वनेगुया गुण प्रकाश यायेत रूक्खधम्म जातक कना बिज्यात । अनंलि मेल मिलाप मदेका परस्पर कलह (ल्वापु) दयेका च्वनेगुया अवगुण क्यनेत वट्टक जातक कना बिज्यात ।

अनंलि संवेग उत्पन्न यायेत "अत्तदण्डा भयं जात" आदि अत्तदण्ड सूत्र कना बिज्यात ।

शाक्य व कोलिय जुजुपिसं खुशी प्रशन्न जुया थथे मतीतल–यदि भगवान बुद्ध थन बिमज्यागु जूसा परस्पर वं वैत वं वैत प्रहार याना हि बाः न्ह्यात जुइ । भगवान बुद्ध बिज्यागु कारणं याना जिमि प्राण बचे जुल ।

भगवान बुद्ध प्रव्रजित मजूस्ये राजसुख अनुभव याना बिज्याःगु जूसा प्यंगू द्वीपया अधिपति चक्रवर्ती सुख ऐश्वर्य अनुभव याना द्वलं द्वः पुत्ररत्नपिं दयेका क्षत्रीय जाति राजकुमार पिसं चाःहुइका उखे थुखे विचरण याना बिज्यात जुइ।

भिन्नु जुइ धुंका नं ध्यान भावना याये मफु

वस्पोल उगु सुख ऐश्वर्य परिवार फुकं त्याग याना प्रव्रजित जुया बुद्ध भावय् थ्यंका बिज्यात। बस्पोलयात क्षेत्रीय जाति जुया च्वपिं भिक्षुपिसं चाःहुइका विचरण याना च्वने दयेक निगू पक्षया जुजुपिनि सल्ला याना छगू छगू पक्षं, निसःत्या निसःत्या याना न्यासः राजकुमारपिं प्रदान याःगु जुल। भगवान बुद्धं नं उपिं न्यासः राजकुमार पिन्त "एहि भिक्खु" धइगु वचन द्वारा प्रव्रजित याना महावने लिहाँ बिज्यात।

उपिं भिक्षु जुइगु इच्छा मदुसानं बुद्धया प्रति आदर गौरव तयेगु रूपं भिक्षु जूपिं जुया च्वन। तर उपिं न्यासः राजकुमारपिं भिक्षु भावय् च्वना च्वंसानं छेँ तोता वोइपिं नकतिनि यौवनं जाःपिं स्त्रीपिसं नुगः मछिका विरह याना छ्वया हःगु समाचार बरोबर थ्यना च्वंगुलिं भिक्षु भावय् च्वने मं मदेका च्वंगु जुया च्वन। मि नःथाय् फसं कःगुथें जुया च्वन।

कुणाल दहँ व शासन मण्डल

भगवान बुद्धं उपिं भिक्षुपिं शासनय् म्हाइपु ताय्का च्वंगु

सीका बिज्याना जि (भगवान) नाप च्वनानं थथे म्हाइपु तायका च्वंगु योग्य मजू। आःहे कुणाल दहँया अद्भूत वर्णन याना कुनाल दहँलय् ब्वना यंकल धाःसा इमि म्हाइपु तनी धका विचार याना कुणाल दहँया गुण वर्णन याना बिज्यात छें तोता-थकुपिं स्त्रीपिं लुमना च्वंगु चित्तयात कुणाल दहँ पाखे मोरे याना बिज्यात। उगु वखतय् भगवान बुद्ध उपिं भिक्षुपिन्त "छिमि कुणाल दहँ स्वयगु इच्छा दुला?" धका न्यना बिज्यात। स्वेगु इच्छा ला दु, तर जिपिं वनेगु शक्ति मदु। ऋद्धि दुपिं जक वने फइगु जिपिं गथे वने फइ धका इपिं भिक्षुपिसं निवेदनयात। छिमि वनेगु मन जक दुसा जिगु ऋद्धि छिमित अन ब्वना यंके धया बिज्यात। भिक्षुपिसं ज्जू धायेव ऋद्धि द्वारा कुणाल दहँ-लय् ब्वना यंका अन थ्यंसेंलि भगवान बुद्ध थ्व दहँलय् दुपिं न्या तयेगु नां मस्यूसा जिके न्यं धया बिज्यात। भगवान बुद्ध भिक्षुपिसं न्यंन्यंगु प्रश्नया लिसः बिया बिज्यात। दहँया लिक्क महानगु जङ्गलय् दयाच्वंगु अद्भूतगु सिमायागु जात नाँ पर्वतया क्वसं नसा माला माला नया च्वंपिं निपां चूपिं प्यपां चूपिं प्राणिपिनिगु जात नां न्यं न्यंगुया लिसः भगवान बुद्ध बिया बिज्यात। उगु बखतय् कोकिल ऋङ्गः निम्हसिनं कथि च्वका निखे उत्ति जुइक त्वाथं वां न्याना कथिचोया दथ्वी कोकिल ऋंगःया जुजुयात तया न्ह्योने ल्यूने जवं खवं कोकिल ऋंगःतय्सं चाःहुइका आकाशय् ब्वया वना च्वन। भिक्षुपिसं कथिया दथ्वी जुना च्वंम्ह कोकिल ऋंग ऋंगतय् जुजु जुइमा। मेपिं बाकि दुपिं परिवारपिं जुइमा धका मती तया च्वन। अथे मती वोगु खँ भगवा बुद्धयात बिन्ति याःगु बखतय्ः छिमिसं मती तःथें हे खः।

थ्व कोकिल कंग:या वंश जिगु हे (बुद्ध) वंश ख: धका आज्ञा जुया बिज्यात। थुलि आज्ञा जुया बिज्याना स्वस:पु गाथां शोभायमान जुया च्वंगु कुणाल जातक कना बिज्यात। कुणाल जातक कना बिज्यागु वखतय् शासने म्हाइपु तायका च्वंपि भिक्षुपिनि शासने न्ह्याइपु ताया वल।

न्यास: भिक्षुपिं फुक्क श्रोतापन्न फले थ्यंका ध्यान अभिज्ञा सहित ऋद्धिमन्त श्रोतापन्न पुद्‌गलपिं जुया वंगु जुल।

कपिलवस्तु महानगरया महावने तुं लिहाँ बिज्यागु

भगवान बुद्ध थुपिं भिक्षुपिन्त आ: थत्थेंयात श्रोतापन्न भावय् थ्यनेवं जक गा:गु जुल। ह्लापायापिं स्त्रीपिसं प्रलोभन क्यना भुले यायेत सोसां भिक्षु भावं च्यूत जुइगु सम्भव मन्त धका निश्चय याना महावनय् लिहाँ बिज्यात।

न्यास: भिक्षुपिं नं लिहाँ बिज्यागु वतखय् थ:थ:पिनिगु ऋद्धि बिज्या:गु जुया च्वन।

तनंतँ मार्गय् थाहाँ थाहाँ वनेगु देशना:–

महावन जङ्गलय् लिहाँ बिज्या:गु वखतय् च्वय्यागु स्वंगू मार्गय् थाहाँ वनेगु कर्मस्थान भावना विधि स्यने कने याना बिज्यात।

भिक्षुपिसं नं थथे विचार याना बिज्यात–

भगवान बुद्धं जिमित शासने च्वने मंमदुगु भाव सीका बिज्याना कुणाल दँहलय् यंका शासने च्वने मंमदुगु उगु चित्त

मदेका छ्वया बिज्यात । उगु कुणाल दँहया समीपय् जिमित श्रोतापन्न भावय् थ्यंकेत आपालं मेहेनत याना धर्मदेशना याना बिज्यात । आः नं थ्व महावनय् च्वय्यागु मार्ग स्वंगूली थ्यंकेया निम्ति कर्मस्थान भावना स्यना बिज्यात । जिपि श्रोतापन्न जुल अपाय दुर्गति मुक्त जुल धका थुलि सन्तोष जुया च्वने मज्यूनि । पुरुषया बल शक्ति पिकया ह्लापा ह्लापा यापि सत्पुरुषपिसं बल उद्योग याःथें जिमिसं नं याये मालो धका मती तया च्वन ।

अनंलि म्हतिं म्हतिं एकान्तलाःगु पर्वतया ह्वतय् सिमा क्वय् आदि लिक्क वना स्यना कयागु कर्मस्थान भावना बढे याना उद्योग याना यंकूगु जुल ।

भगवान बुद्ध नं थुपि भिक्षुपि श्रोतापन्न जुइ धुंका ध्यान भावना यायेगु ज्याय् प्रमादी जुया च्वना मच्वं । च्वय्यागु मार्गय् थाहाँ वनेगु ध्यान विधि जिके स्यना काय् धुंकूगुलि च्वय्यागु मार्गय् थाहाँ वनेत अपायसकं थाकुइ मखुत । विपस्सना बढे याना यंका याकनं हे अरहत्त फलय् थ्यनी । अनंलि म्हतिं म्हतिं थः थःपिन्त प्राप्त जूगु अरहत्त फलया गुण जि थाय् वया प्रकाश यावइ । उगु वखतय् फिद्वःल चक्रवालया देव ब्रह्मापिनि तःधंगु समागम जुइ ।

जि गृहस्थ व भिक्षुपि हुलकूल मजूगु एकान्तगु थासय् वना च्वं वने मालो धका मतीतया बुद्धपिन्त अनुकूलगु एकान्त थासय् च्वं बिज्यात ।

भगवान बुद्धयाथाय् ध्यान भावना स्यना कथा गुलिचां मदुवं हे प्यंगू प्रतिसम्भिदा सहित अरहत्त फले थ्यंका बिज्यात। पलेस्वाँ पुखुली पलेस्वाँ ह्वया शोभा दया च्वनीथें अत्यन्त शोभायमान जुया च्वना बिज्यात।

ह्नापालाक अरहत्त फलय् थ्यंम्ह भिक्षुया थःत प्राप्त जूगु अरहत्त फल गुण प्रकाश यायेगु इच्छा जुया भगवान बुद्धया न्ह्योने उपस्थित जूवल।

थुगु हे रूपं द्वितीम्ह भिक्षु तृतीय भिक्षु आदि भगवान बुद्ध याथाय् उपस्थित जूवल। थुगु रूपं न्यासः भिक्षुपिं भिक्षाटन बिज्याइबले कोलाक बिज्याइथें भगवानया न्ह्योने कोलाक बिज्याना च्वंगु जुया च्वन। थःत प्राप्त जूगु अरहत्त फल प्रकाश यायेत वया च्वंगु जूसानं थः ल्यू ल्यू मेपिं भिक्षुपिं बिज्याना च्वंगु दया भगवान बुद्धया न्ह्योने अरहत्त फलया गुण प्रकाश यायेत मछाला प्रकाश मयासे च्वना च्वन।

न्यासः अरहन्तपिं भगवान बुद्धयाथाय् थ्यनेवं पूर्वं लुयावोगु चन्द्रमा सुपाँय् आदि किचः छुं मदया अतिजाज्वल्यमान जुइक प्रकाशमान जुया बुद्धोत्पादनवम क्षणं सुशोभित जुया तःसकं न्ह्याइपुसे च्वंगु अवस्था जुया च्वन।

थथे किचः मदुगु चन्द्रमा लुया वोगु इलय् क्लेशमलं रहित जुया बिज्यापिं अरहन्तपिसं चाहुइका क्लेशमलं रहित जुया

बिज्याकम्ह भगवान बुद्ध कपिलबस्तुया लिक्क महावन जङ्गलय् अत्यन्त शोभायमान जुइक बिज्याना च्वन ।

उगु घटना महावन जङ्गलय् छचाखेरं च्वना च्वंपि देवगणपिसं सीका न्हापालाक मेपिं देवतापिन्त सम्बोधन याना धाल:– "भो देवगणपिं! भगवान बुद्धयाथाय् वनेनु । भगवान बुद्ध दर्शन यायेगु, धर्मश्रवण यायेगु, संघ पिन्त दर्शन यायेगु महान फल दु ।" थथे घोषणा याना इपिं सकलें भगवान बुद्धयात नं नकतिनि अरहन्त जुया विज्यापिं न्यासः भिक्षुपिन्त नं वन्दना याना योग्यगु स्थानय् दना च्वन ।

थुगु रूप देवतापिसं तनंतँ घोषणा या:गु शब्द ताया (३०००) योजन ताहाकगु हिमवन्त जङ्गल, जम्बुद्वीप, पुब्बविदेह द्वीप, अपरगोयान द्वीप, उत्तरकुरू द्वीप सहित चिकिधंगु द्वीप निद्व: दुगु थुगु चक्रवालं निसें कया झिद्व:ल चक्रवालया दुने दुपिं समस्त देव ब्रह्मापिं समागम जूवल ।

चक्रवाल द्व:छियात छगू सहश्र लोक धातु धाइ । उगु सहश्र लोकधातु जम्मा (१०गू) यात पाली "दस हि लोकधातु हिच" धका धयातल । मुलु तयेगु बत्ताय् मुलु जायेक दया खालि मजूथें थुगु चक्रवाल निसें ब्रह्मलोक तक देवब्रह्मापिं मुलुदिकेगु प्रमाण हे खालि मजुइक भरि भराउ जुया च्वंगु जुल ।

सीहल द्वीपय् (श्रीलङ्काय्) न्हेगु गजू च्वकादुगु लोह प्रासाद धइगु विहारपाय् धंगु त:गोगु ल्ह्वहँ दकसिबय् क्वेयागु प्रथम

ध्यान ब्रह्मा भूवनं कुर्कंहइगु वखतय् प्यला दयेका तिनि क्वय् पृथ्वीलय् थ्यनी। थुलि मछिताजागु विशालगु आकारं तू छगः क्वय् कुटुं वयेत तकं खालि मदय्क देवब्रह्मा पिसं भरीभराउ जुइक जाया च्वंगु जुल।

अथे जूसां चक्रवर्ती जुजु च्वनीगु स्थान विशाल थें भगवान बुद्ध विज्याइगु स्थान नं अथे हे विशाल जुया च्वन। लिपा लिपा वइपिं महानुभाव दुपिं जुजुपिं चक्रवर्ती जुजुया सत्तिक स्थान प्राप्त जुइगुथें लिपा लिपा वोपिं महानुभावदुपिं देबतापिं नं भगवान बुद्धया सत्तिक स्थान प्राप्त जुइगु जुया च्वन।

भगवान बुद्धया लिक्क लाना च्वंगु स्थानय् चलाया सँ च्वका प्रमाण थासे क्मिह नीम्ह स्वीम्ह आदि रूपं शुक्ष्म रूप धारणा याना च्वंगु जुया च्वन।

दकसिबे सिथे च्वंपिं देवतापिं चलाया सँ च्वका प्रमाण थासय् खुीम्ह तक च्वना च्वंगु जुया च्वन।

प्यम्ह सुद्धावास ब्रह्मापिं सुद्धावास भूवनय् समापत्ति ध्यानय् प्रवेश जुया च्वंगु वखतय् महावन जङ्गलय् देव ब्रह्मा-पिनि महासमागम जूगु मस्यूगुलिं थः निश्चित याना तयागु समय थ्यनेवं समापत्ति ध्यानं दना सोगु वखतय् ब्रह्मा भूवन शुन्य जुया च्वंगु खना थुपिं ब्रह्मापिं गन वनथें धका विचार याना सोगु वखतय् महावन जङ्गलय् देव ब्रह्मापिनिगु महा-

समागम जुया च्वंगु सीकल । थ्व समागमला तः सकं सहानगु खः । जिपिं समापत्ति ध्यानय् प्रवेश जुया च्वनागुलिं वनेमफुत । लिपा लापिं जिमित स्थान प्राप्त यायेत मुश्किल जुइगु जुल । उकिं आः लिपा लाःपिं जिपिं खालि ल्हातिं वनेगु थिकमजू, छुं उपहार ज्वना वनेमाली धइगु विचारं थुगु समागमय् थः वयागु भाव सीके बीत व भगवान बुद्ध यागु गुण प्रशंसा यायेत थथे निगू ज्या पूर्वकेत म्हतिं म्हतिं छपू छपू गाथा चिना वने माली धका मती तया ब्रह्म लोकय् तुं म्हतिं म्हतिं गाथा चिना सुद्धावास ब्रह्मलोकं छम्ह ब्रह्मा पूर्व चक्रवालया च्वकाय् ववहाँ वल । मेथाय् च्वनेगु स्थान मदुगुलिं चक्रवाल पर्वतया च्वकाय् स्थान काःगु जुया च्वन । नीलकसिण प्रधान जुया च्वंगु चतुर्थ ध्यान समापत्ती प्रवेश जुया वँचुगु वर्ण दुगु रश्मि फैले याना उगु महा समागमय् वया च्वंपिं देव ब्रह्मापिन्त मणियागु कवचँ पुना तःगुथें याना समागमे थःपिं वयागु भाव सीके ब्यूगु जुल ।

थथे सीके बिया भगवान बुद्धया समीपय् वनेगु लँपुं भगबान बुद्धयाथाय् लिक्क वना आदर गौरव पूर्वक वन्दना याना योग्यगु थासय् दना थःम्हं चिनागु गाथा ब्वना न्यंकल । न्हापां याम्ह ब्रह्मां न्यंकूगु गाथा थथेखः–

"महासमयो पवनस्मि, देवकाया समागता ।
आगतम्ह इमं धम्मसमयं दक्खिताये अपराजित संघन्ति" ।।

अर्थः– भो भगवान, थ्व महावन जङ्गलंनिसें चक्रवाल पर्यन्त झिद्वःल चक्रवालं वोपिं देव ब्रह्मापिसं भरिभराउ जुया महान समागम जूगु जुया च्वन । थ्व महासंगम जूगुया मूल कारण अभिसङ्खार मार, देवपुत्त मार, किलेसमार धयापिं शत्रु शैन्य नाप युद्ध याःगु वखतय् बिजय प्राप्त जुया बिजय स्वांमा क्वखाया बिज्यापिं आर्य पुद्गलपिन्त दर्शन यायेगु इच्छा याना देव ब्रह्मापिं मुंवोगु जुया च्वन । थथे निवेदन याये धुंका थः क्वहाँ वयागु पूर्व चक्रवाल पर्वतया च्वकाय् वना च्वँ वंगु जुया च्वन ।

अनंलि निम्हम्ह ब्रह्मां दक्षिण चक्रवालया च्वकाय् क्वहाँ वया पीतकसिण प्रधान जुया च्वंगु चतुर्थ ध्यानय् प्रवेश जुया म्हासुगु वर्ण दुगु रश्मि फैले याना समागमय् मुंवया च्वंपिं देव ब्रह्मापिं तास तिनखायागु वस्त्र पुना च्वंगुथें याना थः वयागु भाव सीके बीया निम्ति न्हापां याम्ह ब्रह्मांथें भगवान बुद्धया लिक्क वना वन्दना याना योग्यगु थासय् च्वना थःमं चिनागु गाथा ब्वना न्यंकल–

"तत्र भिक्खवो समादहंसु
चित्तमत्तनो उजुकं अकंसु
सारथीव नेत्तानि गहेत्वा
इन्द्रियानि रक्खन्ति पण्डिता" ति

अर्थः– भो भगवान! थ्व समागमय् बिज्याना च्वंपिं न्याःसः भिक्षुपिं लोकुत्तर समाधियागु आरम्मण द्वारा अचलगु सुमेरू

पर्वत थें स्थिरगु चित्त नं जुया च्वन। सामान्य पृथग्जनपिंके "गोमुत्त वङ्क" धयागु बेकोगु चित्त "चन्दंलेखा" धयागु बेकोगु चित्त, "नङ्गलकोटि" धयागु बेकोगु चित्त थुगु रूपं स्वंगू प्रकारयागु बेकोगु चित्त दया च्वनी। तर वस्पोलपिंके थुजोगु बेकोगु चित्त अलग जुया वाणथें तप्यंगु चित्त नं जुया च्वन।

थ्व खँयात भतिचा स्पष्ट याय्। वना च्वंम्ह द्वहँया पिसाव याइगु वखतय् शुरु निसें अन्ततक बेकोया च्वनी। अथेहे जन्मकाछि दुश्चरित्र कर्म यायेगुली लगे जुया च्वंपि प्राणिपिंके "गोमुत्त वङ्क" धयागु बेकोगु चित्त दया च्वनी।

चन्द्रमा धयागु दथु निसें क्वथ्यंक बेकोगु आकार जुया च्वनी। वथें हे द्वितीय बयस, तृयीय वयस थ्यंक दुश्चरित्र कर्म यायेगुली लगे जुया च्वंपि प्राणिपिंके 'चन्द्रलेखा' धयागु बेकोगु चित्त दयाच्वनी। हल् जोते यायेगु फाल च्वकाय् लाक बेकोया च्वनी थें तृतीय बयस थ्यँका दुश्चरित्र कर्म यायेगुली लगे जुया च्वंपि प्राणिपिंके "नङ्गल कोटी" धयागु बेकोगु चित्त दया च्वनी।

तर वस्पोलपि थुपि स्वंगू प्रकारयागु बेकोगु चित्त अलग जुया जन्मकाछि दुश्चरित्र क्लेशं मुक्त जुया गौ मदुगु बेमकोगु पिच्चुसे च्वंगु कथिथें तप्यंगु चित्त जुया च्वन।

समानगु बल शक्ति आदि दया थिक्क जुइक माल सामान लादे याना तप्यंगु मार्गय् सिन्धव सलः निम्ह जोते याना

समानगु गति न्ह्याका च्वंम्ह सारथि कोर्दां दायेगु ज्या मयासे लगाम ज्वनेगु मात्र याना लगाम सालेगु नं मयासे ब्वाकेत कोर्दा दायेगु नं मयासे समानगु गति हाँके याइथें चक्षु आदि खुगू इन्द्रिय रूपी मार्गय् चित्तरूपी रथ खुगूयात हाँके याना बिज्यापिं न्यासः आर्य श्रावकपिं इष्टारम्मण अनिष्टारम्मणया कारणं हर्ष व विस्माद मजुइकेत बिशेष कोशिस बीर्य याना संयम याना च्वने मा:गु धइगु मन्त । 'छलङ्गुपेक्ख', धइगु मार्गे लाकेत विशेष कोशिस वीर्य याये मा:गु धइगु नं मन्त । स्मृति रूपी लगाम ज्वना तयेगु मात्र याना थः थ्यंके मा:गु थासय् थ्यंका बिज्याय् धुंकूपिं जुया च्वन । थुजागु गुण दुपिं वस्पोल श्रावक संवपिन्त दर्शन यायेत जिपिं थुगु समागमय् मुंवयागु खः धका बिन्तियात । बिन्ति याये धुंका थः क्वाहाँ वयागु दक्षिण चक्रवाल पर्वतया च्वकाय् वना च्वं वंगु जुया च्वन ।

अनंलि स्वम्हम्ह ब्रह्मा परिचस चक्रवालया च्वकाय् क्वहाँ वया लोहितकसिण प्रधान जुया च्वंगु चतुर्थ ध्याने प्रवेश जुया ह्याउँगु वर्ण दुगु रश्मि फैले याना समागमय् मुंवया च्वंपिं देव ब्रह्मापिं ह्याउँगु कम्वल न्यया तःगुथें याना थः वयागु भाव सीके बीया निम्ति न्हापायापिं ब्रह्मापिसंथें गाथा ब्वना न्यंकल–

"छेत्वाखीलं छेत्वा पलिघं
इन्दखीलं ऊहच्च मनेजा
ते चरन्ति सुद्धा विमला
चक्खुमता सुदन्ता सुसुनागा" ति

अर्थः– अंगले वा पृथ्वीलय् ताना तःगु व स्वाना तःगु की वा स्तम्भ लेहें थने थाकुथें सत्त्व प्राणीपिनिगु स्कन्ध सन्तती दया च्वंगु राग, द्वेष व मोह ल्यहें थने थाकूगुलिं खील, इन्दखील धका धया तःगु जुया च्वन ।

नगरया ध्वाकाय् खगः ग्वया तिना तइगु वखतय् नगरय् दुने दुहाँ वने मजीक पना तइथें राग, द्वेष व मोह धइगुलिं नं निर्वाण नगरय् दुहाँ वने मजीक पना तइगु जुया "पलिघ" धाइगु जुया च्वन । पञ्चनेत्र दया बिज्याकम्ह भगवान थें जाःम्ह उपाध्यायगुरुया सन्मुखय् ओवाद उपदेश न्यना दमन याये धुंकूगु इन्द्रिय दया बिज्यापिं आर्य अरहन्त पुद्गलपिसं खील, इन्दखील व पलिघ धइगुयात ल्येहें थना छ्वया बिज्याय् धुंकल । प्राप्त जूगुलिं सन्तोष जुया च्वनेगु धइगु परमसन्तुट्ठीं पूर्ण जुया नयेगु त्वनेगुली सन्तोष जुया प्यंगू दिशाय् वनेगु इच्छा दत धाःसा रोक टोक मदेक स्वच्छन्दं वने फुगु जुया सदां नं स्वतन्त्र जुया च्वन ।

अनंलि प्यम्हम्ह ब्रह्मा नं उत्तर पाखेया चक्रवालया च्वकाय् क्वहाँ वया ओदातकसिण प्रधान जुया च्वंगु तुयुगु वर्णगु रश्मि फैले याना समागमय् मुंवया च्वंपिं देव ब्रह्मापिं दापस्वाँथें जाःगु वर्णगु तुयुगु वस्त्र पुना तःथें च्वंक याना थः वयागु भाव सीके बीया निम्ति निम्न गाथा ब्वना न्यंकल–

"येकेचि बुद्धं सरणं गतासे

न ते गमिस्सन्ति अपाय भूमिं
पहाय मानुसं देहं
देवकायं परिपुरेस्सन्ती " ति ।

अर्थः– लोकुत्तर शरण वंपिं प्यंगू अपाय दुर्गती मवनीगु निश्चय जुया च्वन । यदि जन्म जुइगु अन्त मजूनिम्ह जुल धाःसा मनुष्य देह तोता देवकाय जुया च्वने दइगु जुया च्वन । थथे निगू फल दइगु जुया च्वन । तर लौकीक शरण वंपिं अपाय दुर्गती वनी मखुगु श्चिय जूसां मनुष्य देह तोता देवकाय जुइनं फु मजुइनं फु; निश्चित मदुगु जुया च्वन ।

(बुद्धया शरण वनेगु थें धर्मया शरण संघया शरण वनेगुया आनिशंस वथें खः ।)

भगवान बुद्धं दिब्यचक्षु अभिज्ञा द्वारा सोया विज्यागु बखतय् क्वे पृथ्वीनिसें च्वय् अकनिट्ठ ब्रह्मलोक तक थितु थीक च्वना च्वंपिं देव ब्रह्मापिं खना थुपिं भिक्षुपिसं थः पिंके दिब्यचक्षु अभिज्ञा दयेक दयेक नं उगु अभिज्ञायात मछ्योगुलिं उलि मछि देव ब्रह्मापिं समागम जूवलं नं मस्यूगु जुया च्वन । आः जि (बुद्धं) थुपिं भिक्षुपिन्त सीके बीमाल धका–

येभुय्येन भिक्खवे दससु लोकधातूसु ...

आदिरूपं आज्ञा जुया विज्यात ।

भगवान बुद्धं थुपिं देवतापिसं छु विचार ल्वीका च्वन धका चेतोपरिय ज्ञान द्वारा सोया बिज्यागु बखतय '.भगवान बुद्धं महानुभाव दुपिं देव ब्रह्मापिनिगु कुलया नां मखा कया बिज्याइ जिपिं थेंजापिं अल्पानुभावदुपिं देव ब्रह्मापिनिगु नाँ गन कया बिज्याइ ,, थथे मती तया च्वंगुखँ सीका अल्पानुभाव दुपिं नं महानुभाव दुपिंनि नं निगू कुलया देव ब्रह्मापिंनिगु नां कया इमि मन प्रसन्न याना बिज्यात । अनंलि " सम्मापरिब्बा-जनीय 'आदि सूत्र चरित्र अनुसारं देशना याना बिज्यात ।

थुकथं महाकाश्यप महास्थविरं प्रथम संगायन जुइगु मण्डपय् दुने लाया तःगु धर्मासने बिज्याना न्यना बिज्यागु प्रश्नया लिसः आनन्द स्थविरं बिया बिज्यागु जुल ।

नमो तस्स भगवतो अरहतो सम्मा सम्बुद्धस्स

महासमय सुत्तं

सतेहि पञ्चमत्तेहि, खीणासवेहि केवलं ।
भिक्खूहि भूपवंसेहि, सत्था जिनो परिवुतो ।।
सक्के कपिलवत्थुस्मि, छायारम्मे महावने ।
समन्ततो सहस्सेहि, चक्कवालेहि दसहि ।।
आगम्म सन्निसिन्नानं, देवानं यमदेसयि ।
आयुदीघकरं सब्ब, सम्पत्ति साधकं वरं ।।
सुद्धावासप्पभूतीहि, देवेहि पटिनन्दितं ।
सब्बरोग भयुग्घातं, समयं तं भणाम हे ।।

एवं मे सुतं– एकं समयं भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मि महावने महता भिक्खुसङ्घेन सद्धि पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि सब्बेहेव अरहन्तेहि दसहि च लोकधातूहि देवता येभुय्येन सन्निपतिता होन्ति भगवन्तं दस्सनाय भिक्खुसङ्घञ्च । अथ खो चतुन्नं सुद्धावासकायिकानं देवतानं एत दहोसि । "अयं खो भगवा सक्केसु विहरति कपिलवत्थुस्मि महावने महता भिक्खु सङ्घेन सद्धि पञ्चमत्तेहि भिक्खुसतेहि सब्बेहेव अरहन्तेहि दसहि च लोकधातूहि देवता येभुय्येन सन्निपतिता होन्ति

भगवन्तं दस्सनाय भिक्खुसङ्घञ्च । यन्नून मयम्पि येन भगवा तेनुपसङ्कमेय्याम उपसङ्कमित्वा भगवतो सन्तिके पच्चेकं गाथं भासेय्यामा"ति ।

अथ खो ता देवता सेय्यथापि नाम बलवा पुरिसो समिञ्जितं वा बाहं पसारेय्य, पसारितं वा बाहं समिञ्जेय्य एवमेव सुद्धावासेसु देवेसु अन्तरहिता भगवतो पुरतो पातुरहेसुं । अथखो ता देवता भगवन्तं अभिवादेत्वा एकमन्तं अट्ठंसु । एकमन्तं ठिता खो एका देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि–

"महासमयो पवनस्मि देवकाया समागता ।
आगत'म्ह इमं धम्मसमयं,दक्खिताये अपराजित–
संघ"न्ति ।।१।।

अथ खो अपरा देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि–

तत्र भिक्खवो समादहंसु, चित्त मत्तनो उजुकं अकंसु ।
सारथीव नेत्तानि गहेत्वा, इन्द्रियानि रक्खन्ति
पण्डिता"ति ।।२।।

अथ खो अपरा देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं अभासि–

"छेत्वा खीलं छेत्वा पलिघं, इन्दखीलं उहच्च मनेजा ।

ते चरन्ति सुद्धा विमला, चक्खुमता सुदन्ता
सुसुनागा"ति ॥३॥

अथ खो अपरा देवता भगवतो सन्तिके इमं गाथं
अभासि–

येकेचि बुद्धं सरणं गतासे, न ते गमिस्सन्ति अपायभूमिं ।
पहाय मानुसं देहं, देवकायं परिपूरेस्सन्ती"ति ॥४॥

अथ खो भगवा भिक्खू आमन्तेसि "येभुय्येन भिक्खवे दससु लोकधातूसु देवता सन्निपतिता होन्ति तथागतं दस्सनाय भिक्खूसङ्घञ्च । येपि ते भिक्खवे अहेसुं अतीतमद्धानं अरहन्तो सम्मासम्बुद्धा । तेसम्पि भगवन्तानं एतंपरमायेव देवता सन्निपतिता अहेसुं सेय्यथापि मय्हं एतरहि ।

येपि ते भिक्खवे भविस्सन्ति अनागतमद्धानं अरहन्तो सम्मासम्बुद्धा तेसम्पि भगवन्तानं एतंपरमायेव देवता सन्निपतिता भविस्सन्ति सेय्यथापि मय्हं एतरहि । कित्तयिस्सामि भिक्खवे देवकायानं नामानि देसिस्सामि भिक्खवे देवकानं नामानि । आचिक्खिस्सामि भिक्खवे देवकायानं नामानि । तं सुणाथ साधुक मनासिकरोथ भासिस्सामीति । "एवं भन्तेति"

खो ते भिक्खू भगवतो पच्चस्सोसुं । भगवा एत
दवोच–

सिलोकमनुकस्सामि, यत्थ भुम्मा तदस्सिता ।
ये सिता गिरिगब्भरं, पहितत्ता समाहिता ॥५॥
पुथूसीहाव सल्लीना, लोमहंसाभिसम्भुनो ।
ओदातमानसा सुद्धा, विप्पसन्नामनाविला ॥६॥
भिय्यो पञ्चसते ञत्वा, वने कापिलवत्थवे ।
ततो आमन्तयी सत्था, सावके सासने रते ॥७॥
देवकाया अभिक्कन्ता, ते विजानाथ भिक्खवो ।
ते च आतप्प'मकरुं, सुत्वा बुद्धस्स सासनं ॥८॥
तेसं पातुरहु ञाणं, अमनुस्सान दस्सनं ।
अप्पेके सत'मद्दक्खुं, सहस्सं अथ सत्तरिं ॥९॥
सतं एके सहस्सानं, अमनुस्सान'मद्दसुं ।
अप्पेके' नन्त'मद्दक्खुं, दिसा सब्बा फुटाअहुं ॥१०॥
तञ्च सब्बं अभिञ्ञाय, ववत्थित्वान चक्खुमा ।
ततो आमन्तयी सत्था, सावके सासने रते ॥११॥
देवकाया अभिक्कन्ता, ते विजानाथ भिक्खवो ।
ये वो'हं कित्तयिस्सामि, गिराहि अनुपुब्बसो ॥१२॥
सत्तसहस्सा ते यक्खा, भुम्मा कापिलवत्थवा ।

इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।१३।।

छसहस्सा हेमवता, यक्खा नानत्तवण्णिनो ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।१४।।

सातागिरा तिसहस्सा, यक्खा नानत्तवण्णिनो ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।१५।।

इच्चेते सोलससहस्सा, यक्खा नानत्तवण्णिनो ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।१६।।

वेस्सामित्ता पञ्चसता, यक्खा नानत्तवण्णिनो ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।१७।।

कुम्भीरो राजगहिको, वेपुल्लस्स निवेसनं ।
भिय्योनं सतसहस्सं, यक्खानं पयिरूपासति ।
कुम्भीरो राजगहिको, सोपागा समितिं वनं ।।१८।।

पुरिमञ्च दिसं राजा, धतरट्ठो पसासति ।
गन्धब्बानं अधिपति, महाराजा यसस्सिसो ।।१९।।

पुत्तापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।२०।।

दक्खिणञ्च दिसं राजा, विरूल्हो तं पसासति ।
कुम्भण्डानं अधिपति, महाराजा यसस्सिसो ।।२१।।
पुत्तापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।२२।।
पच्छिमञ्च दिसं राजा, विरूपक्खो पसासति ।
नागानञ्च अधिपति, महाराजा यसस्सिसो ।।२३।।
पुत्तापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।२४।।
उत्तरञ्च दिसं राजा, कुवेरो तं पसासति ।
यक्खानञ्च अधिपति, महाराजा यसस्सिसो ।।२५।।

पुत्तापि तस्स बहवो, इन्दनामा महब्बला ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।२६।।

पुरिमं दिसं धतरट्ठो, दक्खिणन विरूल्हको ।
पच्छिमेन विरूपक्खो कुवेरो उत्तर दिस ।।२७।।

चत्तारो ते महाराजा, समन्ता चतुरो दिसा,
दद्दल्हमाना अट्ठंसु, वने कापिलवत्थवे ॥२८॥

तेसं मायाविनो दासा, आगुं वञ्चनिका सठा ।
माया कुटेण्डु विटेण्डु, विटुच्च विटुटो सह ॥२९॥

चन्दनो कामसेट्ठो च, किन्नुघण्डु निघण्डु च ।
पणादो ओपमञ्ञो च, देवसूतो च मातलि ॥३०॥

चित्तसेनो च गन्धब्बो, नलो राजा जनेसभो ।
आगा पञ्चसिखो चेव, तिम्बरू सूरियवच्छसा ॥३१॥

एते चञ्ञे च राजानो, गन्धब्बा सह राजुभि ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥३२॥

अथागुं नागसा नागा, वेसाला सहतच्छका ।
कम्पलस्सतरा आगुं पायागा सह ञातिभि ॥३३॥

यामुना धतरट्ठा च, आगू नागा यसस्सिनो ।
एरावणो महानागो, सोपागा समितिं वनं ॥३४॥

ये नागराजे सहसा हरन्ति,
दिब्बा दिजा पक्खि विसुद्ध चक्खु ।
वेहायसा ते वनमज्झपत्ता,
चित्रा सुपण्णा इति तेस नामं ॥३५॥

अभयं तदा नागराजान'मासि ,
सुपण्णतो खेम, मकासि बुद्धो ।
सण्हाहि वाचाहि उपव्हयन्ता ,
नागा सुपण्णा, सरण'मकंसु बुद्धं ॥३६॥

जिता वजिरहत्थेन, समुद्दं असुरा सिता ।
भातरो वासवस्सेते, इद्धिमन्तो यसस्सिनो ॥३७॥

कालकञ्चा महाभिस्मा, असुरा दानवेघसा ।
वेपचित्ति सुचित्ति च, पहारादो नमुची सह ॥३८॥

सतञ्च बलिपुत्तानं, सब्बे वेरोचनामका ।
सन्नय्हित्वा बलिसेनं, राहुभद्द'मुपागमुं ।
समयो'दानि भद्दन्ते, भिक्खूनं समितिं वनं ॥३९॥

आपो च देवा पठवी, तेजो वायो तदागमुं ।
वरुणा वारणा देवा, सोमो च यससा सह ।
मेत्ता करुणा कायिका, आगुं देवा यसस्सिनो ॥४०॥

दसेते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिनो ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ॥४१॥

वेण्डु देवा सहली च, असमा च दुवे यमा ।
चन्दस्सू'पनिसा देवा, चन्दमागुं पुरक्खत्वा ॥४२॥

सूरियस्सु'पनिसा देवा, सूरियमागुं पुरक्खत्वा ।
नक्खत्तानि पुरक्खत्वा, आगुं मन्दवलाहका ।
वसूनं वासवो सेट्ठो, सक्कोपागा पुरिन्ददो ।।४३।।
दसेते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिनो ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।४४।।
अथागुं सहभूदेवा, जल'मग्गिसिखारिव ।
अरिट्ठका च रोजा च, उम्मा पुप्फ निभासिनो ।।४५।।
वरुणा सहधम्मा च, अच्चुता च अनेजका ।
सूलेय्यरुचिरा आगुं, आगुं वासवनेसिनो ।।४६।।
देसे ते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिनो ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।४७।।
समाना महासमाना, मानुसा मानुसुत्तमा ।
खिड्डापदोसिका आगुं, आगुं मनोपदोसिका ।।४८।।
अथागुं हरयो देवा, ये च लोहितवासिनो ।
पारगा महापारगा, आगुं देवा यसस्सिनो ।।४९।।
दसेते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिनो ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।५०।।

सुक्का करम्भा अरुणा, आगुं वेघनसा सह ।
ओदातगय्हा पामोक्खा, आगुं देवा विचक्खणा ।।५१।।

सदामत्ता हारगजा, मिस्सका च यसस्सिनो ।
थनयं आग पज्जुन्नो, यो दिसा अभिवस्सति ।।५२।।

दसे ते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिनो ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।५३।।

खेमिया तुसिता यामा, कट्ठका च यसस्सिनो ।
लम्बीतका लामसेट्ठा, जोतिनामा च आसवा ।
निम्मानरतिनो आगु, अथागु परनिम्मिता।।५४।।

दसे ते दसधा काया, सब्बे नानत्तवण्णिनो ।
इद्धिमन्तो जुतीमन्तो, वण्णवन्तो यसस्सिनो ।
मोदमाना अभिक्कामुं, भिक्खूनं समितिं वनं ।।५५।।

सट्ठेते देवनिकाया, सब्बे नानत्तवण्णिनो ।
नामन्वयेन आगञ्छुं, ये चञ्ञे सदिसा सह ।।५६।।

पवुत्थ जातिं' मखिलं, ओघतिण्ण'मनासवं ।
दक्खेमोघतरं नागं, चन्दंव असितातिगं ।।५७।।

सुब्रह्मा परमत्तो च, पुत्ता इद्धिमतो सह ।
सनङ्कुमारो तिस्सो च, सोपाग समितिं वनं ।।५८।।

सहस्सं ब्रह्मलोकानं, महाब्रह्मा'भितिट्ठति ।
उपन्नो जुतीमन्तो, भिस्मा कायो यसस्सि सो ॥५९॥

दसेत्थ इस्सरा आगुं, पच्चेकं वसवत्तिनो ।
तेसञ्च मज्झतो आग, हारितो परिवारितो ॥६०॥

तेच सब्बे अभिक्कन्ते, सइन्दे देवे सब्रह्मके ।
मारसेना अभिक्कामि, पस्स कण्हस्स मन्दियं ।६१॥

एथ गण्हथ बन्धथ, रागेन बन्धमत्थुवो ।
समन्ता परिवारेथ, मा वो मुञ्चित्थ कोचिनं ॥६२॥

इति तत्थ महासेनो, कण्हसेनं अपेसयि ।
पाणीना तल'माहच्च, सरं कत्वान भेरवं ॥६३॥

यथा पावुस्सको मेघो, थनयन्तोसविज्जुको ।
तदा सो पच्चुदावत्ति, संकुद्धो असयं वसे । ६४ ।

तञ्च सब्बं अभिञ्ञाय, ववत्थित्वान चक्खुमा ।
ततो आमन्तयी सत्था, सावके सासने रते ॥६५॥

मारसेना अभिक्कन्ता, ते विजानाथ भिक्खवो ।
ते च आतप्प'मकरुं, सुत्वा बुद्धस्स सासनं ।
वीतरागेहि पक्कामुं, नेसं लोमापि इञ्जयुं ॥६६॥

सब्बे विजितसंगामा, भयातीता यसस्सिनो ।
मोदन्ति सह भूतेहि, सावका ते जनेसुताति ॥६७॥

महासमयसुत्तं निट्ठितं

सम्पादकया प्रकाशित जुइ धुंकूगु सफत

१) त्रिरत्न–गुण
२) निपु–सूत्र
३) बुद्ध–धर्म सम्बन्धी सामान्य ज्ञान प्रश्नावली
४) धर्मचक्र प्रवर्तन सूत्र
५) धर्म–नगर
६) बुद्ध धर्म संघ व बुद्ध–शासन
७) आसी विसोपम सूत्र
८) पालिपाठ सिक्खावलो
९) बौद्ध शिशु बोध
१०) सतिपट्ठान सूत्र (अर्थसहित)
११) शरण गमनया महत्व
१२) परित्राण (अर्थ ब निदान सहित)

प्रकाशन प्रतिक्षाय्

परित्राण निदान सहित (प्रेसे)
बुद्ध धर्मया मू लँपु
अभि धर्मया स्वरूप
प्रारम्भिक अभिधर्म

थाकुथिः– बागमती छापाखाना गाबहाः यल ☎ ५-२१८४७